

U 50/2025 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeusalan ohjelman perustamisesta vuosille 2028—2034 ja asetuksen (EU) 2021/693 kumoamisesta

Perustuslain 96 §:n 2 momentin mukaisesti lähetetään eduskunnalle Euroopan komission 3. päivänä syyskuuta 2025 antama asetusehdotus COM(2025) 463 final sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 13.11.2025

Oikeusministeri Leena Meri

Neuvotteleva virkamies Eeva Aittoniemi

**KOMISSION EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON
ASETUKSEKSI OIKEUSALAN OHJELMAN PERUSTAMISESTA VUOSILLE 2028-2034
JA ASETUKSEN (EU) 2021/693 KUMOAMISESTA****1 Tausta**

Euroopan komissio antoi 3.9.2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi oikeusalan ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/693 kumoamisesta (COM(2025) 463 final). Asetusehdotus on osa EU:n tulevaa rahoituskehyskautta vuosille 2028—2034 koskevien komission säädösehdotusten kokonaisuutta ja sen käsittely neuvostossa ja Euroopan parlamentissa on käynnistynyt syksyllä 2025. Asetuksella ehdotetaan kumottavaksi nykyiseen rahoituskehyskauteen kohdistuva oikeusalan ohjelman perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1382/2013 kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset (EU) 2021/693 (jäljempänä *nykyistä oikeusalan ohjelmaa koskeva asetukset*).

2 Pääasiallinen sisältö ja tavoitteet**2.1 Komission ehdotuksen tausta**

Oikeusalan ohjelman (jäljempänä myös ohjelma) tavoitteena on edistää EU:n vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen luomista edistämällä oikeudellista yhteistyötä siviili- ja rikosoikeuden alalla, oikeusalan koulutusta sekä kansalaisten ja yritysten oikeussuojakeinojen vahvistamista. Ohjelmalla tuettaisiin myös oikeussektorin digitalisaatiota sekä edistetään oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja puolueettomuutta. Euroopan kansalaiset ja yritykset hyötyvät entistä tehokkaammasta, osallistavammasta, kestävämmästä ja digitalisoidummasta eurooppalaisesta oikeusalueesta, joka perustuu oikeusvaltioperiaatteeseen, vastavuoroiseen tunnustamiseen ja keskinäiseen luottamukseen.

Nykyisestä oikeusalan ohjelmasta vuonna 2025 laadittu väliarviointi oli myönteinen ja se tuki ohjelman jatkamista uudella rahoituskehyskaudella. Oikeusalan rahoitusohjelmalla on vuodesta 2014 alkaen edistetty oikeudellista yhteistyötä, oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien noudattamista jäsenvaltioissa, ja tuettu riippumattomien oikeusjärjestelmien moitteetonta toimintaa, täten vahvistaen oikeusjärjestelmien toimivuutta ja oikeusalan ammattilaisten osaamista.

Komissio katsoo, että EU:n sitoutumisesta huolimatta perusoikeuksien suojelua ja edistämistä koskevaa työtä on tarpeen jatkaa, minkä lisäksi unionin oikeusalueeseen vaikuttavia tekijöitä ovat oikeusvaltioperiaatteeseen kohdistuvien haasteiden lisääntyminen Euroopan tasolla, useat vakavan rikollisuuden muodot sekä oikeussuojan ja oikeudellisen yhteistyön esteet. Myös oikeussektorin digitalisaatiota on tärkeää tukea EU:n kasvun ja kilpailukykyyn tukemiseksi sekä julkishallinnon kustannustehokkuuden ja oikeusvarmuuden edistämiseksi. Komissio on myös todennut, että EU:n säännöstöä ja EU:n digitaalisia välineitä koskeva osaamisen taso on oikeusalan toimijoiden keskuudessa usein riittämätöntä.

Ehdotuksella pyritään edistämään tehokkaan, osallistavan, kestävän ja digitalisoidun oikeusalueen kehittämistä, joka perustuu oikeusvaltioperiaatteeseen, vastavuoroiseen tunnustamiseen ja luottamukseen. Erityisesti tavoitteena on edistää oikeusalan digitalisaatiota.

Lisääntynyt painotus digitalisaatioon vähentää hallinnollista taakkaa jäsenvaltioille, tuo säästöjä kansalaisille ja yrityksille, parantaa rajat ylittävää yhteistyötä sekä tukee oikeudellisten päätösten vastavuoroista tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Komission mukaan EU:n tulee jatkossakin tukea myös unionin oikeusalaan koskevaa rajat ylittävää koulutusta ja oikeusalan ammattilaisten vuoropuhelua. Tämä on paitsi perussopimukseen perustuva velvoite myös olennaista yhteisiin rajat ylittäviin haasteisiin vastaamiseksi, oikeusalan ammattilaisten oikeanlaisen osaamisen varmistamiseksi ja unionin keskeisten arvojen vahvistamiseksi.

Useita EU:n rahoitusohjelmia on uudella rahoituskehyskaudella esitetty yhdistettäväksi, mutta komissio on perustellut oikeusohjelman säilyttämistä itsenäisenä ohjelmanaan oikeudellisista syistä. Oikeusalan ohjelmaa ei voida yhdistää muihin samaan klusteriin kuuluvien ohjelmien kanssa, koska kaikki 27 EU:n jäsenvaltiota eivät osallistu oikeusalan ohjelmaan. Perussopimukseen liitettyjen pöytäkirjojen mukaan Tanska ei osallistu V osaston nojalla tehtyihin päätöksiin pöytäkirjan N:o 22 (ns. opt-out-lauseke) mukaisesti ja Irlanti voi pöytäkirjan N:o 21 mukaisesti päättää olla osallistumatta tiettyihin toimenpiteisiin.

Oikeusalan ohjelmalle ehdotettu rahoitus 707 miljoonaa euroa (vuoden 2025 kiintein hinnoin) on nykyisen rahoituskehyskauden (2021—2027) määrärahoihin verrattuna noin kaksinkertainen, mutta oikeusalan ohjelma olisi edelleen rahoituskehysten pienimpiä ohjelmia.

U-kirjelmässä käytetään yhdenmukaisuuden vuoksi vuoden 2025 kiinteitä hintoja.

2.2 Ehdotuksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Oikeusalan ohjelman yleisenä tavoitteena on *3 artiklan* mukaan edistää oikeusvaltioperiaatteen, vastavuoroiseen tunnustamiseen ja keskinäiseen luottamukseen perustuvan tehokkaan, osallistavan, häiriönsietokykyisen ja digitalisoidun unionin oikeusalueen kehittämistä edelleen. Näin vahvistetaan myös demokratiaa ja perusoikeuksien suojaa sekä edistetään kasvua ja kilpailukykyä sekä oikeudenkäytön digitalisointia unionin tasolla.

Yleisen tavoitteen saavuttamiseksi *3 artiklan 2 kohdan alakohdissa a-c* määritellään ohjelman kolme erityistavoitetta:

Ohjelma pyrkii ensinnäkin helpottamaan ja tukemaan yksityis- ja rikosoikeuden alalla tehtävää oikeudellista yhteistyötä ja edistämään oikeusvaltioperiaatetta, erityisesti oikeusjärjestelmien riippumattomuutta, laatua ja tehokkuutta, muun muassa parantamalla oikeudellisten päätösten tosiasiallista rajat ylittävää tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

Toiseksi ohjelma pyrkii edistämään ja tukemaan oikeuslaitoksen ja oikeusalan henkilöstön koulutusta oikeusvaltioperiaatteen, perusoikeuksien ja demokratian edistämiseksi, yhteisen oikeus- ja oikeudenkäyttökulttuurin edistämiseksi, asiaa koskevien unionin säädösten yhdenmukaisen tosiasiallisen täytäntöönpanon varmistamiseksi sekä oikeudellisen yhteistyön ja oikeusjärjestelmien digitalisointia tukevan ympäristön luomiseksi. Oikeuslaitoksen ja oikeusalan henkilöstö määritellään tarkemmin ehdotuksen 2 artiklassa.

Kolmas erityistavoite on helpottaa ja tukea oikeussuojan tehokasta ja syrjimätöntä saatavuutta kaikille ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, myös digitaalisin keinoin, edistämällä tehokkaita yksityis- ja rikosoikeudellisia menettelyjä sekä edistämällä ja tukemalla rikoksen uhrien oikeuksia sekä rikosoikeudellisissa menettelyissä epäiltyjen ja syytettyjen ja eurooppalaista pidätysmääräystä koskevissa menettelyissä etsittyjen henkilöiden prosessuaalisia oikeuksia.

Artiklan 5 mukaan jäsenvaltiot, Euroopan unionin toimielimet, elimet ja virastot, kolmannet maat, kansainväliset järjestöt, kansainväliset rahoituslaitokset tai muut kolmannet osapuolet voivat suorittaa lisärahoitusosuuksia tai osoittaa ylimääräisiä muita kuin rahallisia panoksia ohjelmaan. *Artiklan 6* mukaan ohjelma pannaan täytäntöön synergiassa muiden unionin ohjelmien kanssa.

Ohjelmaan assosioituneet kolmannet maat sekä avustuskelpoiset toimijat määrittellään *artikloissa 7 ja 9*. Avustuskelpoisia toimijoita ovat kaikki julkiset ja yksityiset tahot, jotka ovat sijoittautuneita jäsenvaltioihin, EFTA-maihin, unioniin liittyviin maihin, ehdokasmaihin tai mahdollisiin ehdokasmaihin sekä Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluviin valtioihin. Myös muut muihin kolmansiin maihin sijoittuneet yhteisöt ovat avustuskelpoisia, mikäli tällaisten toimijoiden rahoitus edistää 3 artiklassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttamista. Euroopan juridiselle koulutusverkostolle voidaan myöntää toiminta-avustus sen pysyvään työohjelmaan liittyvien kulujen rahoittamista varten.

Artiklan 8 mukaan ohjelman toimeenpano on joko komission suoran hallinnoinnin alaista tai välillisen hallinnoinnin alaista. Jos unionin rahoitusta myönnetään avustuksina, käytetään kustannuksiin perustumatonta rahoitusta tai tarvittaessa yksinkertaistettuja kustannusvaihtoehtoja unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509 (jäljempänä varainhoitoasetus) mukaisesti. Rahoitusta voidaan myöntää korvaamalla todelliset avustuskelpoiset kustannukset ainoastaan siinä tapauksessa, että toimen tavoitteita ei voida saavuttaa muulla tavoin.

Komission ehdotukseen liitettyssä rahoitusta ja digitaalisia vaikutuksia koskevassa selvityksessä luetellaan toimia, joita oikeusalan ohjelmasta voidaan rahoittaa. Niitä ovat muun muassa;

- tiedon levittäminen ja tietoisuuden lisääminen
- koulutus, vaihto-ohjelmat ja osaamisen kehittäminen oikeushallinnon henkilöstölle ja muille oikeusalan ammattilaisille
- keskeisten Euroopan tason verkostojen, oikeusalan yhdistysten ja koulutustarjoajien valmiuksien kehittäminen ja vahvistaminen
- rajat ylittävä yhteistyö unionin tason toimien vaikutusten maksimoimiseksi ja syventämiseksi
- järjestelmien ja sovellusten rajat ylittävän yhteentoimivuuden edistäminen mm. innovatiivisia digitaalisia teknologioita hyödyntämällä
- tutkimus, selvitykset, kyselytutkimukset, arvioinnit, analyysi- ja seurantatoimet ja muut tukitoimet, joiden avulla pysytään ajan tasalla uusista kehityskuluista ja haasteista.

2.3 Pääasialliset muutokset nykyiseen ohjelmaan verrattuna

Komission ehdotuksen sisältämät tavoitteet vastaavat suurelta osin nykyistä oikeusohjelmaa. Se, millä tavoin ohjelman olisi tarkoitus toimia, on pysynyt pääsääntöisesti ennallaan. Myös komission ehdottamat ohjelman tavoitteet ovat pysyneet pitkälti samoina, joskin ohjelmassa korostuu erityisenä teemana oikeussektorin digitalisaatio. Uuden oikeusohjelman yleisissä ja erityisissä tavoitteissa keskitytään aiempaa enemmän digitalisaatioon, jotta voidaan varmistaa, että kaikkiin oikeusalan digitalisaatioon liittyviin kysymyksiin ja haasteisiin pystytään

vastaamaan nykyistä strategisemmin ja johdonmukaisemmin. Asetuksessa tarkoitettu oikeuslaitoksen ja oikeusalan henkilöstö on määritelty nykyistä ohjelmaa laajemmin.

Ehdotuksessa on huomioitu myös EU:n toimien merkitys ehdokasvaltioiden oikeuslaitosuudistusten edistämisessä osana laajentumisprosessia, erityisesti aloilla, jotka liittyvät oikeusvaltioperiaatteeseen, oikeuslaitoksen riippumattomuuteen ja korruption vastaisiin toimenpiteisiin.

Komissio on todennut ehdotuksen olevan rahoituskehyskautta vuosille 2028–2034 koskevan tiedonannon ”Kohti seuraavaa monivuotista rahoituskehystä” mukainen, pyrkimyksenä virtaviivaistaa EU:n ohjelmien hallinnointia ja täytäntöönpanoa, jotta ne palvelisivat tehokkaammin hakijoita, edunsaajia ja EU:n toimielimiä. Ehdotuksella pyritään yksinkertaistamaan soveltamis-, hallinnointi- ja raportointivaatimuksia ja antamaan lisäohjeita, pyrkimyksenä mm. parantaa EU-rahoituksen ennustettavuutta.

Nykyistä oikeusalan ohjelmaa koskevasta asetuksesta poiketen komissio ei ehdota tulevaa oikeusalan ohjelmaa koskevaan asetukseen sisällytettäväksi säännöstä ohjelman hyväksymistä koskevista erityisistä yksityiskohtaisista säännöistä (komiteamenettely).

Valvonnasta ja arvioinnista komissio on ehdottanut erillistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta talousarvion menojen seurantaa ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta (COM (2025) 545). Sitä sovellettaisiin kaikkiin rahoituskehykseen sisältyviin ohjelmiin. Kyseisen asetuksen liitteeseen sisältyvät myös oikeusohjelmaa koskevat indikaattorit.

3 Ehdotuksen oikeusperusta ja suhde toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteisiin

Komissio ehdottaa asetuksen oikeusperustaksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 81 artiklan 1 ja 2 kohtia ja 82 artiklan 1 kohtaa.

SEUT 81(1) artiklan mukaan unioni voi kehittää oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajat ylittäviä vaikutuksia. SEUT 81(2) artiklan mukaan unioni voi säätää toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroinen tunnustaminen ja täytäntöönpano, oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksianto jäsenvaltiosta toiseen, tehokas oikeussuoja ja tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutuksen tukeminen.

SEUT 82(1) artiklan mukaan oikeudellinen yhteistyö unionissa rikosoikeuden alalla perustuu tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja siihen kuuluu jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen 2 kohdassa ja SEUT 83 artikkelissa tarkoitetuilla aloilla.

Asetuksen soveltamisesta Tanskaan ja Irlantiin määrätään Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen (SEU) ja SEUT:iin liitetyissä pöytäkirjoissa N:o 21 ja N:o 22. Tanska ei siten osallistu asetuksen hyväksymiseen, kun taas Irlanti voi erikseen päättää osallistua.

Oikeusperustat määritellään ehdotuksen tarkoituksen ja sisällön perusteella. Lähtökohtaisesti tulisi käyttää vain yhtä säädöksen pääasiallisen tarkoituksen ja sisällön perusteella valittua oikeusperustaa. Kahden oikeusperustan käyttäminen vaikuttaa nyt kuitenkin perustellulta, koska ehdotetulla säädöksellä on useampi samanaikainen tarkoitus ja useita osatekijöitä, joista mikään ei vaikuttaisi olevan toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen. Lisäksi oikeusperustojen

yhdistäminen edellyttää yhdenmukaista päätöksentekomenettelyä neuvostossa. Tämä edellytys täyttyy. Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotuksen oikeusperustat ovat näin ollen asianmukaisia.

Komission mukaan asetusehdotuksen perusteella toteutettavat toimet edistävät unionin oikeuden tuloksellista soveltamista, koska ne parantavat jäsenvaltioiden keskinäistä luottamusta, lisäävät rajat ylittävää yhteistyötä ja verkostoitumista sekä varmistavat, että unionin lainsäädäntöä sovelletaan oikein ja johdonmukaisesti kaikkialla unionissa. Unionilla on jäsenvaltioita paremmat edellytykset puuttua rajat ylittäviin tilanteisiin ja tarjota eurooppalainen foorumi vastavuoroista oppimista varten. Komissio katsoo täten, että talousarvioista myönnettävä rahoitus keskitetään toimiin, joiden tavoitteita jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa yksin ja joissa unionin toiminta voi tuoda lisäarvoa verrattuna jäsenvaltioiden yksinään toteuttamiin toimiin.

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen. Valtioneuvosto jakaa komission näkemyksen siitä, että oikeusalan ohjelman kautta rahoitettavat tavoitteet ja niihin liittyvät toimet ovat sellaisia, etteivät jäsenvaltiot voi niitä riittävällä tavalla saavuttaa yksin ja joissa unionin toiminta tuo suurempaa lisäarvoa kuin jäsenvaltioiden yksinään toteuttamat toimet.

Valtioneuvosto katsoo ehdotuksen suhteellisuusperiaatteen mukaiseksi, sillä siinä ehdotetun unionin toiminnan sisältö ja muoto eivät ylitä sitä, mikä on tarpeen asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

4 Ehdotuksen suhde perustuslakiin sekä perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin

Valtioneuvoston arvion mukaan ehdotettu sääntely ei ole ristiriidassa Suomen perustuslain kanssa, eikä sillä rajoiteta perus- tai ihmisoikeuksien toteutumista.

Ohjelman tavoitteet liittyvät läheisesti oikeusvaltioperiaatteen, oikeusturvan ja perusoikeuksien edistämiseen. Ohjelman täytäntöönpanossa pyritään edistämään SEU-sopimuksen 2 artiklassa vahvistettuja unionin arvoja, joita ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet mukaan luettuina. Ohjelmalla tuetaan Euroopan unionin perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien toteutumista.

5 Ehdotuksen vaikutukset

5.1 Vaikutukset lainsäädäntöön

Ehdotuksella ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön.

5.2 Taloudelliset vaikutukset

Oikeusalan rahoitusohjelma 2028—2034 tulee sisältymään unionin tuleviin rahoituskehyksiin 2028—2034. Taloudelliset vaikutukset täsmentyvät osana rahoituskehysneuvottelujen kokonaisuutta ja lopputulos selviää vasta neuvottelujen päättyessä. Taloudelliset vaikutukset riippuvat erityisesti talousarvion koosta, rahoitusjärjestelmästä ja sektorikohtaisista ratkaisuista. Oikeusalan ohjelmalla tuetaan EU-tasoisia verkostoja kuten Euroopan oikeudellisen koulutuksen verkostoa sekä rahoitetaan esimerkiksi EU:n oikeusalan tulostauluun ja EU-

tasoiseen digitalisaatioon liittyvää työtä. EU:n nykyisellä rahoituskehyskaudella Suomen saama hyöty ohjelmasta on liittynyt ensisijaisesti tähän EU-tason kehittämiseen.

6 Ahvenanmaan toimivalta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään valtakunnan ja Ahvenanmaan maakunnan välisestä toimivallan jaosta. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 27 §:n 23 kohdan mukaan valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat, jotka koskevat lainkäyttöä, ottaen huomioon lain 25 ja 26 §:n säännökset, sekä esitutkintaa, tuomioiden ja rangaistusten täytäntöönpanoa sekä rikoksentekijän luovuttamista. Lain 25 §:ssä kyse on hallintolainkäytöstä, joka liittyy maakunnan hallituksen ja sen alaisen viranomaisen päätökseen ja lain 26 §:ssä taas kysymys on hallintotuomioistuimen perustamisesta maakuntaan.

7 Ehdotuksen käsittely Euroopan unionin toimielimissä ja muiden jäsenvaltioiden kannat

Komissio esitteli asetusehdotuksen 3.10.2025 neuvoston oikeus- ja sisäasioiden rahoitusinstrumenttien ad hoc työryhmässä, joka käsittelee oikeus- ja sisäasioiden toimialaan kuuluvat ehdotukset rahoitusohjelmiksi.

Käsittelyn tarkemmasta aloittamisesta Euroopan parlamentissa ei vielä ole tietoa. Oikeusalan rahoitusohjelman osalta vastuuvaliokunta on oikeudellisten asioiden valiokunta (JURI).

8 Ehdotuksen kansallinen käsittely

U-kirjelmäluonnos on käsitelty oikeus- ja sisäasiat -jaostossa 22.10.2025 ja kirjallisessa menettelyssä oikeudelliset kysymykset -jaostossa 24.-27.10.2025 sekä unionin rahoituskehyksiä käsittelevässä MFF-johtoryhmässä 3.11.2025.

Tulevaa monivuotista rahoituskehystä koskevasta tiedonannosta on annettu eduskunnalle E-kirje 19.9.2025 (E 73/2025 vp).

9 Valtioneuvoston kanta

Suomen kantoja komission ehdotukseen EU:n seuraavaksi rahoituskehykseksi vuosille 2028–2034 on muodostettu selvityksessä E 73/2025 vp ja valtioneuvoston U-kirjelmässä U 48/2025 vp, joissa todetaan muun muassa seuraavasti:

Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdottama kokonaistaso on liian korkea. Hallitusohjelman mukaisesti valtioneuvosto katsoo, että EU-budjetin taso tulee säilyttää kohtuullisena välttämättä Suomen nettomaksuosuuden kasvua. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että tulevaa rahoituskehystä tarkastellaan yhtenä kokonaisuutena.

Suomi pitää välttämättömänä EU-rahoituksen painopisteiden priorisointia ja korostaa Suomen tavoitteiden arviointia kokonaisvaltaisesti ja strategisesti. On välttämätöntä löytää taso, joka ei kasvattaisi maksutaakkaamme kohtuuttomasti, mutta mahdollistaisi keskeiset painotukset, kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamisen, ja turvaisi merkittävimpiä saantojamme kuten maatalouden rahoituksen.

Komission esittämät rahoituskehys ehdotuksen yleiset painopisteet ovat kannatettavia ja yhdensuuntaisia Suomen EU-avaintavoitteiden kanssa. Suomi korostaa rahoituksen

kohdentamista nykyistä vahvemmin keskeisimpiin poliittisiin prioriteetteihin kuten puolustuksen ja kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Suomi tukee komission esittämiä toimia oikeusvaltio- ja perusoikeusehdollisuuden vahvistamiseksi.

Suomelle on keskeistä, että tulevaan rahoituskehykseen ja siihen kytkeytyvään muuhunkin EU-rahoitukseen sovelletaan mahdollisimman vahvaa ja vähintäänkin nykyistä vastaavaa ehdollisuutta, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kytkeytyvä ehdollisuus.

Valtioneuvoston kantoja täydennetään oikeusalan ohjelmaa koskien seuraavasti:

Hallitusohjelman mukaan Suomi edistää oikeusvaltioperiaatteen toteutumista sekä korruption torjuntaa EU:ssa. Suomi edistää kaikessa toiminnassaan demokratian, kansalaisyhteiskunnan, perus- ja ihmisoikeuksien sekä oikeusvaltion periaatteita.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että unionissa jatketaan määrätietoisesti työtä oikeusvaltioperiaatteen ja unionin yhteisten arvojen ylläpitämisessä, sillä tämän avulla parannetaan eurooppalaisten demokratioiden häiriönsietokykyä ja keskinäistä luottamusta. Keskinäinen luottamus osaltaan varmistaa myös investointeja suosivan toimintaympäristön toteutumista sisämarkkinoilla. Valtioneuvosto katsoo, että oikeusalan ohjelmalla tärkeällä tavalla tuetaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumista.

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission ehdotuksen tavoitteisiin ja yhtyy komission näkemykseen siitä, että EU-rahoituksella on lisäarvoa unionin oikeusalueen sekä yhteisen arvopohjan vahvistamisessa. Valtioneuvosto pitää perusteltuna sitä, että oikeusalan rahoituksella edistetään rajat ylittävää oikeudellista yhteistyötä ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumista sekä tuetaan oikeuslaitosten tehokkuutta. Tämä on tärkeää myös talouskasvun ja sisämarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta. Rajat ylittävä oikeudellinen yhteistyö on ratkaisevan tärkeää myös vakavan rajat ylittävän rikollisuuden kuten järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin torjumiseksi.

Valtioneuvosto tukee ehdotuksen yleistä tavoitetta siitä, että ohjelma keskittyy aiempaa enemmän oikeudenhoidon digitalisaatioon. Valtioneuvosto yhtyy komission näkemykseen siitä, että nykyistä digitaalisemmilla oikeusjärjestelmillä on kriisien aikana parempi häiriönsietokyky, mikä takaa jatkuvuuden ja vahvistaa kansalaisten luottamusta. Lisäksi valtioneuvosto katsoo komission tavoin, että digitaaliset välineet ja tekoäly voivat auttaa julkishallintoja tuottamaan nopeampia, helpommin saavutettavia ja kustannustehokkaita palveluja.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että oikeusohjelman rahoitusta voidaan kohdentaa EU-lainsäädännön toimeenpanosta aiheutuvien kustannusten kattamiseen. Asetuksessa on myös täsmennettävä, miten ohjelmalla tuetaan toimenpiteitä korruption torjumiseksi.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä sitä, että synergioita muuhun EU-rahoitukseen lisätään, jotta rahoituksen vaikuttavuus vahvistuu. Erityisen tärkeää on tarkastella oikeusohjelman suhdetta kansallisiin ja alueellisiin kumppanuussuunnitelmiin, ml. sisäisen turvallisuuden tukeen sekä AgoraEU-ohjelmaan.

On tärkeää, että EU:n varainhoitoasetuksen mukaisia menettelyitä noudatetaan.

Valtioneuvoston tavoitteena on, että jäsenvaltioilla olisi jatkossakin mahdollisuus vaikuttaa ohjelman toimeenpanoon komiteamenettelyn tai muun vastaavan menettelyn kautta.

Valtioneuvosto katsoo, että ohjelman toimenpiteet ja rahoitusta koskevat säännöt tulisi määritellä asetuksessa riittävän selkeästi.